

І. В. Свиноус,

*д. е. н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Білоцерківський національний аграрний університет*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0346-1596>

В. А. Туржанський,

*к. е. н., доцент кафедри обліку та фінансів,
Університет економіки і підприємництва*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7920-8389>

А. А. Хайнас,

*старший викладач кафедри фінансових стратегій, обліку та банківської справи,
Університет глобальних стратегій "АЛТЕРА"*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-5922-7054>

Н. Ф. Рошкович,

*старший викладач кафедри фінансових стратегій, обліку та банківської справи,
Університет глобальних стратегій "АЛТЕРА"*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-2507-8538>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.22.60

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

I. Svynous,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation, Bila Tserkva National Agrarian University

V. Turzhanskyi,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Finance, University of Economics and Entrepreneurship

A. Khainas,

Senior Lecturer of the Department of Financial Strategies, Accounting and Banking, University of Global Strategies "ALTERA"

N. Roshkovych,

Senior Lecturer of the Department of Financial Strategies, Accounting and Banking, University of Global Strategies "ALTERA"

THE ROLE OF ACCOUNTING IN FORMING INFORMATION SUPPORT FOR THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR

У статті досліджено роль бухгалтерського обліку у формуванні інформаційного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору, з урахуванням трансформаційних змін економічного середовища, цифровізації бізнес-процесів та зростання вимог до якості управлінських даних. Обґрунтовано, що бухгалтерський облік виступає ключовим елементом інформаційної інфраструктури аграрних підприємств, забезпечуючи формування достовірної, релевантної та своєчасної інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень щодо інноваційних інвестицій, технологічного оновлення, модернізації виробничих систем та підвищення ефективності використання ресурсів. Визначено, що сучасний інноваційний розвиток неможливий без інтеграції інтелектуальних систем обліку, блокчейн-технологій, аналітичних платформ BigData та штучного інтелекту, які забезпечують прозорість процесів, мінімізацію інформаційної асиметрії та покращення контролю інноваційних ризиків. Доведено, що удосконалення методології бухгалтерського обліку та посилення його аналітичної функції сприяють розширенню можливостей оцінювання інноваційної результативності, формуванню доданої вартості та підвищенню конкурентоспроможності аграрного сектору України в умовах глобалізації.

The article examines the role of accounting in forming comprehensive information support for the innovative development of the agricultural sector, taking into account transformational changes in the economic environment, intensification of competition, digitalization of business processes, and the growing requirements for the quality, transparency and analytical depth of managerial data used in decision-making. It is substantiated that accounting is not only a subsystem of recording and documenting хозяйських processes, but also a key strategic element of the information and analytical infrastructure of agricultural enterprises, which ensures the generation of reliable, relevant, structured, comparable and timely information. Such information becomes the basis for adopting balanced strategic decisions regarding innovative investments, technological modernization, development of high-value agricultural chains, introduction of alternative production technologies, modernization of resource management systems and improvement of the efficiency of using land, biological assets, capital and labor resources.

The article emphasizes that innovative development in the agricultural sector today is impossible without the integration of intelligent digital accounting tools, blockchain-based transaction verification mechanisms, Big Data analytical platforms, machine learning, neuro-analytics and artificial intelligence technologies. Their use ensures transparent traceability of production operations, reduction of information asymmetry, strengthening of trust between stakeholders, reduction of transaction costs, improvement of compliance monitoring, accuracy of forecasting, as well as the possibility of real-time assessment of innovation risks, sustainability indicators and investment efficiency in technological transformations.

It is proved that improvement of accounting methodology and strengthening of its analytical, predictive and controlling functions significantly expands the potential for evaluating innovation performance, intellectual capital formation, and creation of added value along the entire agrifood chain. Effective accounting support becomes a factor for increasing the global competitiveness of the agricultural sector of Ukraine, ensuring its integration into international value chains and accelerating structural transition to knowledge-based and innovation-driven agriculture.

Ключові слова: бухгалтерський облік, інформаційне забезпечення, аграрний сектор, інноваційний розвиток, цифровізація, Big Data, блокчейн, штучний інтелект.

Key words: accounting, information support, agricultural sector, innovative development, digitalization, Big Data, blockchain, artificial intelligence.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інноваційний розвиток аграрного сектору України є ключовою передумовою його глобальної конкурентоспроможності, підвищення продуктивності виробництва, раціонального використання ресурсів та інтеграції у світові продовольчі ланцюги. У сучасних умовах структурної перебудови національної економіки, формування нових ринкових сегментів, зміни технологічних платформ та активізації цифровізації агробізнесу істотно зростає значення інформаційного забезпечення, яке повинно бути комплексним, достовірним, адаптивним та здатним забезпечувати підтримку стратегічних, інвестиційних та операційних управлінських рішень. Складність функціонування аграрного сектору посилюється впливом воєнних загроз, волатильністю цін на зерно та агропродукцію, змінами логістичних маршрутів, необхідністю швидкої адаптації систем управління до умов ризиків і невизначеності, що також значно підвищує вимоги до якості інформаційних потоків.

За таких обставин бухгалтерський облік виступає не лише механізмом реєстрації господарських операцій, але й базовим елементом формування інформаційної інфраструктури інноваційних перетворень в аграрному секторі. Він забезпечує інтеграцію фінансових, нефінансових, екологічних, соціальних, технологічних та аналі-

тичних даних, що дозволяє поглиблювати оцінку економічного стану та потенціалу підприємств, визначати ефективність впровадження нових технологій, прогнозувати результати інноваційної діяльності, оцінювати інвестиційні ризики та формувати інформаційну підтримку моделей стратегічного розвитку.

Таким чином, бухгалтерський облік стає важливим чинником підвищення якості економічних рішень, що приймаються на мікро- та макrorівні, а його трансформація відповідно до вимог цифрової економіки, стандартів сталості, інформаційної інтегрованості та міжнародних вимог звітності є фундаментальною умовою забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору України у середньостроковій та довгостроковій перспективі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проведений аналіз наукових джерел свідчить, що у сучасній науковій думці бухгалтерський облік розглядається не лише як система реєстрації фактів господарського життя, а як інструмент формування стратегічно значущої інформаційної бази інноваційного розвитку аграрного сектору. У працях вітчизняних дослідників М. В. Правдюка, А. Л. Правдюка, В. М. Іванкова, С. І. Василішина та В. М. Метелиці наголошується на еволюції функцій обліку у напрямі забезпечення прийняття управлінських рішень, оцінювання ризиків та підтрим-

ки економічної безпеки підприємств в умовах трансформаційних змін. Поряд з цим, у контексті інституційного оновлення аграрної сфери, значення облікової інформації узгоджується з впливом інфраструктурних та інституційних механізмів розвитку, про що свідчать дослідження Г. Р. Хвічії-Дуве. Разом з тим, праці провідних зарубіжних економістів М. Е. Портера, Р. С. Каплана, Д. П. Нортон та Й. А. Шумпетера підкреслюють роль інформації як ключового фактора формування конкурентних переваг, розвитку інноваційного циклу та реалізації стратегічного управління. Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення в аграрному секторі постає як фундаментальний елемент підтримки інноваційності, що визначає можливості модернізації бізнес-моделей та зростання доданої вартості.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті — обґрунтувати роль бухгалтерського обліку у формуванні інформаційного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору та визначити напрями удосконалення обліково-аналітичних систем аграрних підприємств в умовах цифрової трансформації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бухгалтерський облік виконує функцію не лише фіксації та узагальнення фактів господарської діяльності, але й забезпечує підприємства інформаційною основою для прийняття рішень щодо інвестицій у нові технології, впровадження ресурсозберігаючих практик, оптимізації витрат, оцінювання ризиків інноваційних проєктів та прогнозування ефектів від їх реалізації. В сучасних умовах облікова інформація трансформується у стратегічний ресурс, що визначає можливості аграрних підприємств щодо участі у глобальних ринках, партнерстві з інвесторами, залученні державної та міжнародної підтримки, а також підвищує рівень їх фінансової та управлінської стійкості.

Науковці підкреслюють, що сучасний бухгалтерський облік у аграрному секторі повинен забезпечувати не лише акумуляцію інформації постфактум, але й виступати аналітичною платформою прогнозного типу. Зокрема, Н. Оляднічук акцентує на необхідності формування облікових моделей, орієнтованих на підтримку інноваційних трансформацій та управління ризиками в умовах невизначеності [1]. На думку В. Іванков, розвиток інноваційного аграрного підприємництва неможливий без якісних інформаційних потоків, які забезпечуються обліково-аналітичною системою, інтегрованою з управлінськими рішеннями [2]. С. Васишин наголошує, що актуальна модель бухгалтерського обліку повинна співвідноситися з категорією економічної безпеки та формувати інформаційні передумови для визначення інноваційного потенціалу підприємства [3].

Таким чином, науково-теоретичний підхід до ролі бухгалтерського обліку у розвитку аграрного сектору передбачає його еволюцію від традиційної реєстраційної функції до інтегрованої платформи стратегічного забезпечення інновацій, в якій облікова інформація набуває значення ключового нематеріального активу інноваційного розвитку.

Бухгалтерський облік формує комплексне інформаційне забезпечення інноваційної діяльності аграрного сектору шляхом акумулювання та структурування первинних даних, формування показників фінансової звітності, генерування управлінської та аналітичної інформації, забезпечення прозорості, порівнянності й достовірності даних, а також створення інформаційної основи для стратегічного аналізу, прогнозування та планування розвитку підприємства. Саме інформаційна функція обліку забезпечує підприємства необхідними даними для прийняття довгострокових інноваційно орієнтованих рішень, оцінювання економічного ефекту від впровадження нових технологій, аналізу факторів інноваційного ризику, вибору оптимальних моделей технологічної модернізації та ресурсного оновлення. За допомогою облікової системи здійснюється інтеграція інформаційних потоків у сфері фінансової, операційної, інвестиційної та екологічної діяльності, що дозволяє підвищувати точність управлінських рішень та формувати підґрунтя для інноваційно орієнтованого стратегічного управління.

У контексті розвитку зовнішньоорієнтованої аграрної економіки України особливої ваги набуває адаптація облікових систем до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS), які забезпечують глобальну порівнянність показників, підвищують довіру міжнародних інвесторів, кредиторів, інституцій розвитку та транснаціональних компаній, а також полегшують процеси залучення зовнішнього капіталу, страхування аграрних ризиків і формування спільних інноваційних проєктів. Впровадження IFRS формує додатковий рівень прозорості управління, що є особливо важливим в умовах лібералізації світових аграрних ринків, зростання конкуренції за інвестиційні ресурси та активного розвитку нових форм інтеграції агровиробників у міжнародні ланцюги вартості.

Перехід на міжнародні стандарти стимулює уніфікацію методологічних підходів обліку, стандартизацію інформаційних процедур, впровадження сучасних методів оцінювання активів, біологічних ресурсів, нематеріальних активів інноваційного характеру (патенти, технології, програмні продукти, цифрові рішення), а також відображення ризиків і зобов'язань, пов'язаних з інноваційними проєктами. Це дозволяє формувати більш точну, релевантну та інвестиційно орієнтовану фінансову звітність, що використовується як державними регуляторами і контролюючими структурами, так і приватними інституційними інвесторами.

Застосування IFRS сприяє формуванню високотехнологічних екосистем обміну даними, інтеграції аграрних підприємств України у світові фінансові та інноваційні ринки, розширює їхні можливості щодо участі у програмах міжнародного фінансування, грантової підтримки, венчурних інвестицій та трансферу технологій. Водночас стандарти міжнародної фінансової звітності виступають основою для інтеграції українського аграрного сектору у глобальну систему ESG-контролю та сталого інвестиційного розвитку, що є ключовим трендом сучасних світових продовольчих ринків. Таким чином, перехід на міжнародні стандарти забезпечує не лише методологічну трансформацію системи бухгалтерського обліку, а й формує стратегічні передумови для інноваційного, стійкого та технологічно орієнтованого розвитку аграрного сектору України на новому якісному етапі.

В умовах цифрової економіки особливого значення набуває інтегрованість облікової інформації з інтелектуальними системами управління — Big Data аналітикою, ERP-платформами, блокчейн-технологіями верифікації операцій, інструментами штучного інтелекту та інтелектуальними системами прогнозування інноваційних ефектів. Такі зв'язки трансформують бухгалтерський облік у багатовимірну інформаційну систему, здатну забезпечувати адаптивність управління, підвищувати точність оцінювальних процедур, мінімізувати інформаційні асиметрії та сприяти швидкому прийняттю стратегічно обґрунтованих рішень.

Практичні приклади свідчать, що провідні аграрні компанії світу вже впроваджують цифрові аналітичні рішення у систему обліку. Зокрема, Big Data моделі використовуються для прогнозування врожайності, оцінки рентабельності сортів і технологій вирощування, а також для розрахунку ефекту від інноваційних практик точного землеробства. ERP-платформи (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics) інтегрують бухгалтерський облік із виробничими, логістичними, маркетинговими та збутовими модулями, що дозволяє формувати комплексні управлінські аналітичні звіти в режимі реального часу.

Блокчейн-технології дедалі активніше застосовуються для підтвердження автентичності угод, контролю відповідності стандартам, простежуваності ланцюгів постачання "від поля до столу", що стає особливо актуальним для експортоорієнтованих аграрних підприємств, які працюють на вимогливих ринках ЄС, США та Азії. Блокчейн забезпечує неможливість фальсифікації облікових записів, підвищує рівень захисту від втручання третіх осіб та створює ефект довіри в системах сертифікації, маркування та міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією. Використання блокчейну у системах обліку дає можливість забезпечувати прозору верифікацію агрохімічних операцій, обігу органічної продукції, операцій страхування врожаю, угод forward- та futures-контрактів, що особливо важливо у контексті розвитку біржових інструментів аграрного ринку України.

Штучний інтелект використовується для автоматизації облікових операцій, виявлення аномалій у первинних документах, попередження шахрайських транзакцій, а також для прогнозного моделювання економічного ефекту інноваційних технологій — наприклад, змін у структурі посівів, сценарних варіантів застосування біопрепаратів або впровадження роботизованих рішень у виробничих процесах. Алгоритми машинного навчання дозволяють аналізувати великі масиви історичних облікових даних та формувати індикатори раннього попередження ризиків, визначати залежності між технологічними змінами та фінансовими результатами, прогнозувати оптимальні моделі ресурсного забезпечення виробництва та виявляти найефективніші напрямки технологічних інвестицій.

Таким чином, поєднання блокчейн-технологій і штучного інтелекту сприяє побудові нової парадигми бухгалтерського обліку — цифровоцентричної, автономної та прогнозно-орієнтованої. Це забезпечує не лише автоматизацію облікових процесів, але й створює підґрунтя для активного використання облікової інформації у стратегічному плануванні, управлінні ризиками, цифровому аудиту та інноваційному управлінні аграрними підприємствами.

Таким чином, використання цифрових інтелектуальних технологій посилює аналітичну, стратегічну та регуляторну функціональність бухгалтерського обліку, забезпечуючи його трансформацію з базового інструменту обліку фактів у високотехнологічну інформаційно-аналітичну платформу інноваційного розвитку аграрного сектору.

Науковці підкреслюють, що ключовою перевагою сучасного обліку є його здатність перетворювати інформацію на інструмент формування довгострокових конкурентних переваг. Зокрема, М. Портер визначає інформаційні ресурси як критичний фактор інноваційного прориву [4], а Р. Каплан та Д. Нортон у моделі Balanced Scorecard акцентують, що якість інформації визначає рівень можливостей стратегічного управління [5]. Українські економісти вказують, що саме інформаційна прозорість та аналітична обґрунтованість даних є базисом інституційної стійкості аграрного виробництва в умовах високої турбулентності зовнішнього середовища [6].

Отже, інформаційна функція бухгалтерського обліку є фундаментальним компонентом інноваційного розвитку аграрного сектору, оскільки формує інформаційно-комунікаційне середовище, в якому стає можливим прийняття ефективних стратегічних, інвестиційних та технологічних рішень. Саме якість, повнота, своєчасність та аналітична глибина облікових даних визначають потенціал підприємства щодо інноваційного зростання, здатність формувати конкурентні переваги, оцінювати ризики та ефекти від модернізаційних процесів. Інформаційна функція бухгалтерського обліку забезпечує перехід від реактивної моделі управління до проактивної, в основі якої — прогнозні оцінки, сценарне планування, моделювання результатів інновацій та інтеграція даних у цифрові платформи прийняття рішень. В умовах воєнної нестабільності, високої волатильності ринкових умов та обмеженості ресурсів облікова інформація набуває ще більшого значення, оскільки дозволяє підвищити ефективність використання наявних активів, забезпечити цільове фінансування інноваційних проєктів та мінімізувати можливі втрати. Таким чином, інформаційна функція обліку стає стратегічним інструментом підтримки стійкості аграрного виробництва та формування передумов довгострокового інноваційного розвитку.

Світовий досвід демонструє, що бухгалтерський облік в аграрних економіках розвинених країн (США, Канада, Нідерланди, Німеччина, Франція) давно виконує функцію не лише реєстрації та узагальнення інформації, а є стратегічним елементом системи управління інноваціями. У провідних країнах облікові системи пов'язані з платформами управління фермерськими господарствами (Farm Management Systems), базами аграрних даних, супутниковими системами моніторингу, блокчейн-технологіями простежуваності походження продукції та моделями прогнозової аналітики (AI AgForecasting). Такі практики забезпечують можливість оперативної оцінки економічного ефекту інноваційних рішень, врахування ризикових факторів, оптимізації виробничих рішень і підвищення інвестиційної капіталізації аграрних підприємств. Особливу роль у формуванні стандартів прозорості в країнах ОЕСР відіграє застосування IFRS та інтегрованої звітності (Integrated Reporting), що дозволяє враховувати не лише фінансові, а й екологічні, соціальні та управлінські аспекти інноваційної діяльності.

Український досвід перебуває на етапі інтенсивного становлення, трансформації та адаптації до міжнародних стандартів. В умовах воєнної економіки та післявоєнної трансформації аграрні підприємства України все активніше впроваджують цифрові платформи обліку, автоматизовані ERP-системи, технології електронного документообігу, інтегровані модулі управлінського обліку та інструменти Big Data аналітики. Вітчизняні агрохолдинги (Кернел, МХП, Astarta, IMK та ін.) є прикладом впровадження систем стратегічного управлінського обліку, що використовуються для оцінки доцільності технологічних інновацій, розробки цифрових бізнес-моделей, управління ресурсами та формування експортно-орієнтованих логістичних рішень. Такі практики демонструють, що облік поступово перетворюється на елемент стратегічної інформаційної інфраструктури не лише великих компаній, але й середніх фермерських господарств, кооперативів та агропідприємств.

Таким чином, і світовий, і український досвід підтверджують, що саме облікова система визначає рівень прозорості, прогнозованості та інноваційної спроможності аграрних підприємств. Перехід на міжнародні стандарти, включення нефінансових компонентів у звітність, цифровізація облікових процесів та розвиток інтегрованих аналітичних платформ є ключовими синергетичними умовами формування інформаційного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору.

Бухгалтерський облік відіграє ключову роль у підтримці інноваційного розвитку аграрного сектору, оскільки забезпечує оцінку інвестицій у інноваційні проекти та їх очікувану окупність, визначення ефективності впровадження нових технологій і технологічних платформ, обґрунтування рішень щодо оптимального перерозподілу ресурсів, а також формування прозорої та достовірної інформаційної бази, необхідної для інвесторів, донорських організацій, кредиторів, державних інституцій та міжнародних партнерів. Бухгалтерський облік фактично перетворюється на механізм аналітичного супроводу інновацій, що дозволяє порівнювати альтернативи модернізації, визначати їх синергійні ефекти, оцінювати довгострокову результативність інноваційних процесів та формувати фінансово обґрунтовані стратегії технологічного оновлення.

Наявність якісної обліково-аналітичної інформації сприяє підвищенню інституційної довіри, фінансової дисципліни, посиленню відповідальності управлінських суб'єктів та зменшенню ризиків невдалих інноваційних рішень. Така інформація стає основою для внутрішнього контролю використання інвестиційних ресурсів, моніторингу ефективності впроваджених інновацій, аналізу відхилень та формування своєчасних коригуючих управлінських дій. Крім того, вона забезпечує прозорість взаємодії підприємства із зовнішніми стейкхолдерами, підвищуючи рівень довіри корпоративних структур і міжнародних партнерів до аграрного бізнесу. у перспективі це сприяє доступу до різних джерел фінансування інноваційної діяльності — від венчурного капіталу, прямих іноземних інвестицій та банківського кредитування до грантових програм міжнародних фінансових організацій та донорів.

Таким чином, бухгалтерський облік виступає не лише технічною функцією формування даних, а стратегічною управлінсько-аналітичною платформою інноваційної трансформації аграрного сектору, що забезпечує можливість системної підтримки модернізаційних

процесів та підвищення інноваційної спроможності аграрних підприємств.

Науковці підкреслюють, що без надійної, стандартизованої, цифрово адаптованої облікової системи неможливо забезпечити системну підтримку інновацій. Так, Р. Каплан наголошує, що стратегічне управління неможливе без кількісно вимірюваної інформаційної основи [7], тоді як Дж. Шумпетер вказував на ключове значення облікової інформації у трансформації виробничих функцій та інноваційного циклу [8]. Українські науковці акцентують, що бухгалтерський облік у аграрному секторі має виконувати функцію не лише оцінки минулих результатів, а й активного формування інформаційних передумов для інноваційних проривів, моделювання економічного ефекту впровадження сучасних технологій та визначення оптимального інституційного середовища для їх реалізації [9].

У воєнних та післявоєнних умовах ця роль істотно посилюється, оскільки інноваційний розвиток стає не тільки чинником підвищення ефективності, а й визначальним механізмом забезпечення стійкості сектору, його адаптивності до зовнішніх загроз, відновлення виробничих потужностей, формування нових логістичних моделей та диверсифікації ринків збуту. За умов руйнування інфраструктури, втрати матеріальних активів, зміни земельної структури, нестабільності зовнішньої торгівлі та необхідності швидкого відновлення здатності до експортної діяльності інновації стають не альтернативою, а базовим способом реагування на системні шоки.

У такій ситуації бухгалтерський облік виконує не лише реєстраційну функцію, а й набуває статусу механізму стратегічного контролю, оскільки забезпечує якісну оцінку та підтвердження даних, необхідних для управління відновленням сектору. Облік стає інструментом контролю за цільовим використанням бюджетних і грантових програм, моніторингу відбудовчих процесів, верифікації результативності державних та міжнародних механізмів підтримки, оцінювання ризиків та інвестиційної привабливості інноваційних проектів.

Додатково, у післявоєнній моделі розвитку аграрного сектору важливого значення набуває інтеграція ESG-компонентів у систему обліку — екологічних, соціальних та управлінських критеріїв. Саме облікова система виступає джерелом структурованої інформації для оцінювання соціального й екологічного ефекту інноваційних рішень, вимірювання рівня декарбонізації, циркулярності виробництва, зниження впливу на довкілля, впровадження соціальних інновацій у сільських громадах та формування етичних практик аграрного бізнесу. Це підсилює економічну, соціальну та інституційну легітимність аграрних підприємств і створює нові можливості для розвитку партнерств у рамках сталих глобальних продовольчих систем.

Отже, бухгалтерський облік є каталізатором інноваційної активності аграрних підприємств, створюючи базу для їх технологічної модернізації, підвищення інвестиційної привабливості та посилення стійкості аграрного сектору в умовах зростаючих ризиків та стратегічних викликів. Системно інтегрована обліково-аналітична інформація дозволяє не лише оцінювати економічну ефективність впровадження інновацій, але й формувати довгострокові траєкторії розвитку підприємства, забезпечувати його конкурентоспроможність на глобаль-

них ринках, оптимізувати структуру виробництва та ресурсного забезпечення, а також визначати доцільні напрями технологічних змін.

Вплив бухгалтерського обліку виходить за межі традиційного фінансового виміру й охоплює інституційну сферу, оскільки формування прозорості інформаційної екосистеми створює підґрунтя для розвитку партнерства між бізнесом, державою, інвесторами та міжнародними організаціями. Це сприяє підвищенню рівня довіри, відкритості й верифікованості інноваційних процесів, а отже, стимулює активне впровадження технологій та інноваційних бізнес-моделей в аграрному секторі.

Таким чином, бухгалтерський облік виступає не лише інформаційним інструментом відображення інноваційних змін, а й стратегічним драйвером їх розвитку, що забезпечує формування нового типу економічної поведінки підприємств — орієнтованої на інноваційність, гнучкість, адаптивність та довгостроковий результат, що є критично важливим для підвищення стійкості та глобальної конкурентоспроможності українського аграрного сектору.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Бухгалтерський облік є ключовим елементом системи інформаційного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору України, оскільки забезпечує об'єктивність, повноту та достовірність даних, необхідних для обґрунтування управлінських рішень у сфері інноваційної діяльності. Саме облікова система дозволяє здійснювати оцінювання економічної доцільності впровадження нових технологій, визначати рівень їх ефективності, прогнозувати можливі результати інноваційних проєктів, оцінювати ризики та альтернативи інноваційних стратегій, а також контролювати цільове використання ресурсів.

Розвиток цифрових платформ, аналітичних інструментів, технологій штучного інтелекту та блокчейн-технологій підсилює інформаційні можливості бухгалтерського обліку, трансформуючи його з традиційного реєстраційного механізму в інтегровану інтелектуальну систему підтримки стратегічного розвитку аграрних підприємств. В умовах воєнних та післявоєнних викликів така роль обліку стає визначальною, оскільки інновації виступають інструментом не лише модернізації, але й відновлення сектору, розширення ринкових можливостей і формування довгострокової стійкості.

Таким чином, бухгалтерський облік має розглядатися як стратегічний нематеріальний актив, що забезпечує конкурентоспроможність аграрних підприємств, сприяє формуванню прозорої інвестиційної екосистеми та створює інформаційну основу для управління трансформаційними процесами у напрямі інноваційного розвитку аграрного сектору України.

Література:

1. Правдюк М. В., Правдюк А. Л. Економічні та обліково-законодавчі аспекти інвестиційно-інноваційної діяльності аграрного сектору. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. № 2. С. 90—105.
2. Іванков В. М. Характеристики системи управлінського обліку підприємства за інноваційною стратегією

моделлю розвитку. *Незалежний аудитор*. 2014. № 9 (III). С. 78—83.

3. Василішин С. І. Теоретичні засади розвитку місії та спроможності інституту бухгалтерського обліку в контексті управління економічною безпекою підприємств. *Облік і фінанси*. 2020. № 87. С. 23—31.

4. Porter M. E., Millar V. E. How Information Gives You Competitive Advantage. *Harvard Business Review*. 1985. Vol. 63, № 4. P. 149—160.

5. Kaplan R. S., Norton D. P. *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*. Boston: Harvard Business School Press, 1996. 340 p.

6. Хвiчiя-Дуве Г. Р. Інституційні чинники інфраструктурного забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору України. *Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування*. 2018. № 4 (86). С. 34—38.

7. Kaplan R. S. The Evolution of Management Accounting. *The Accounting Review*. 1984. Vol. 59, № 3. P. 390—418.

8. Schumpeter J. A. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1934. 234 p.

9. Метелиця В. М. Становлення аграрного сегменту бухгалтерської професії. *Облік і фінанси*. 2013. № 1. С. 33—39.

References:

1. Pravdiuk, M. V. and Pravdiuk, A. L. (2018), "Economic and accounting and legislative aspects of investment and innovation activities of the agricultural sector", *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*, vol. 2, pp. 90—105.

2. Ivankov, V. M. (2014), "Characteristics of the enterprise management accounting system according to the innovative strategic development model", *Nezalezhnyj audytor*, vol. 9 (III), pp. 78—83.

3. Vasylishyn, S. I. (2020), "Theoretical principles of the development of the mission and capacity of the accounting institute in the context of managing the economic security of enterprises", *Oblik i finansy*, vol. 87, pp. 23—31.

4. Porter, M. and Millar, V. (1985), "How Information Gives You Competitive Advantage", *Harvard Business Review*, Vol. 63, no. 4, pp. 149—160.

5. Kaplan, R.S. and Norton, D.P. (1996), *The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action*, Harvard Business School Press, Boston, USA.

6. Khvichia-Duve, H. R. (2018), "Institutional factors of infrastructure support for innovative development of the agricultural sector of Ukraine", *Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. 4 (86), pp. 34—38.

7. Kaplan, R. S. (1984), "The Evolution of Management Accounting", *The Accounting Review*, vol. 59, pp. 390—418.

8. Schumpeter, J. A. (1934), *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*, Harvard University Press, Cambridge, USA.

9. Metelytsia, V. M. (2013), "The emergence of the agricultural segment of the accounting profession", *Oblik i finansy*, vol. 1, pp. 33—39.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2025 р.